

Drukwerk aan
verlaagd tarief

PB-PP|B-30355
BELGIE(N) - BELGIQUE

Afzender:

Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw
Moerkantsebaan 48 -2910 Essen

Afgiftekantoor:

2910 Essen 1
P 706 392

Bestemming:

HET SPYCKERTJE

Jaargang 32,
nummer 2
juli 2017

Jaargang 32,
nummer 2
juli 2017

Het Spyckertje

INHOUD

Voorwoord.....	1
Koffie Van Leeuwen.....	2
Onze beschermgeltjes..	3
De klant is koning.....	5
Doopregister zoek.....	8
Zomerverkoop.....	9
Gerard Meeusenmuseum.....	10
Philip Braat.....	11
Begijn gekidnapt.....	12
Historische agenda.....	14
Lidgeld – Uden.....	15
De Kleine Aa.....	16

Aan dit nummer werkten mee:

Frans Schrauwen,
Marlies Van Tichelen,
Elly Naulaerts -de Bruijn,
Louis Vercammen ,
Jan Suykerbuyk,
Rudi Smout,
Guy Van den Broek,
Huub Klaassen,
Roger Van Ginderen,
Mag Janssens,
Kiani Claessens

Openingsuren Heemhuis

van dinsdag tot vrijdag

Van 9 uur tot 12 uur

Van 12 juni tot 12 juli alleen op
woensdag- en vrijdagvoormiddag.

De eeuwenoude Kleine Aa

Ik kom van't Kalmthoutse land
Mijn oorsprong is bescheiden
Maar hoog is soms mijn waterstand
Ik stroom langs veld en weiden.

Ik kabbel zonder veel lawaai
En glijd tussen mijn boorden
En maak zo nu en dan een draai
Langs Wildert naar het noorden.

Ik was al oud in Arnulf's tijd
Zoals er staat geschreven
En diende 't volk met grote vlijt
Opdat zij konden leven.

Bij Essen duwde ik met kracht
Aan 't schoepenrad daar opgericht
Waardoor dit zo werd rondgebracht
En 't zware werk werd verlicht.

Al vele eeuwen stroom ik hier
Meander nu en dan
Altijd tot nu van mens en dier
Totdat ik niet niet meer kan.

Ik word gevoed door beek en sloot
Soms ben ik nietig, dan weer groot
En ook al noemen ze klein
Ik zal er altijd zijn.

Huub Klaassen

Heemhuis, 1 juli 2017

Beste vrienden,

De stichters van de Heemkundige Kring, 90 jaar geleden, legden een stabiele basis voor de studie van onze lokale geschiedenis. Gedurende al deze jaren hebben vele medewerkers onze geschiedenis letterlijk bovengespit. Uit het verre verleden, uit het meer recentere.

Dit resulteerde in vele publicaties, Het zij in de eerste uitgaven 'Gedenkschriften van de aloude heerlijkheid Essen – Kalmthout en Huibergen', hetzij in de Spycker en in losse uitgaven.

De 74^e uitgave van ons tijdschrift 'De Spycker', is dan ook een uitgave om fier op te zijn. Met een oplage van 750 exemplaren behoort ons tijdschrift tot de top in Vlaanderen.

Er is nog meer om fier op te zijn: een grote groep medewerkende genealogen, enthousiaste amateurarcheologen. We beheren een eigen museum, een groot archief, we hebben goede gidsen en vooral vele vrijwilligers. Samen koesteren we een waardevolle schat waarvan nog veel moet geëxploiteerd worden.

U begrijpt het. Een levendige Kring waar plaats is voor velen. Laat dit ook een oproep zijn voor nieuwe medewerkers die zich engageren om onze geschiedenis mee uit te dragen.

Na het lezen en herlezen van onze Spycker, veel leesgenot met deze minuitgave. Zeker zo interessant!

Nog een mooie zomer voor u allen!

*Voorzitter
Frans Schrauwen*

Bij van Leeuwen werd ook koffie verkocht

In De Spyckers van 2015 en 2016 schreef ik het verhaal van de drie Essense koffiebranderijen: Seghers, van den Biggelaar en Laane.

Ik zocht ook naar de locaties waar koffie en thee verhandeld werd. Een attente lezer merkte op dat hierbij toch iets over het hoofd werd gezien. Bij van Leeuwen in de IJzerenwegstraat (nu Spoorwegstraat) zou men eveneens koffie en thee verhandeld hebben. Maar dat was toch een sigarenfabriek!?

Maar kijk. Op een postkaart van Hoelen (nummer 8873) uit 1923 staat op het linkse gebouw: Sigarenfabriek Th. van Leeuwen & Zoon. Op het rechtergebouw kan men bovenaan op de gevel lezen: Handel in koffie en thee Th. van Leeuwen en Zoon, met daaronder: Tabak en Sigaren.

In het artikel Van Leeuwen Sigaren van Kris Peeters in De Spycker 2010 staat het volgende: “Tabak en sigaren waren de hoofdproducten.(...) Koffie en thee waren de bijproducten”.

Onze lezer had dus gelijk!

Rudi Smout

Lidgeld – herinnering

Leden die hun lidgeld voor 2017 nog niet hebben betaald kunnen dit nog op rekeningnummer:

BE28 0682 0126 4620

BIC: GKCCBEBB

Na ontvangst van het lidgeld wordt uw jaarboek De Spycker 2017 thuisbezorgd.

Leden in Essen betalen € 18,-

Leden buiten Essen betalen € 21,50 (incl. verzendingskosten)

Leden in 't buitenland betalen € 24,50 (incl. verzendingskosten)

Vluchtoord Uden

Tijdens Wereldoorlog 1914-1918 verbleven diverse gezinnen in het Vluchtoord te Uden.

De lokale werkgroep maakte een mooie tentoonstelling over het leven en werken in dit vluchtoord. In samenwerking met de werkgroep 100 jaar Vluchtoord Uden, onze Kon. Heemkundige Kring en Kobie vzw zal tijdens de maand november a.s. deze tentoonstelling gedurende te bezoeken zijn. Exacte periode en locatie volgen nog.

Historische agenda

Zondag 30 juli, 10u, Zomermarkt, Karrenmuseum + verkoopzondag heemhuis

Zondag 20 augustus, 14u, Kalmthout en de Heideboertjes: ontdek de Kalmthoutse Heide op historisch vlak en sluit af met een onvergetelijk bezoek aan een lokaal museum 't Kotje der Herinnering.

Zondag 27 augustus, 13u, Ambachtendag, Karrenmuseum.

Van 28 oktober tot 5 november, tentoonstelling 100 jaar bibliotheek in Kalmthout.

Vrijdag 24 november, 19.30u, smokkeltocht, Kiekenhoeve.

Zondag 10 december, 13.30u, Excursie in het prachtige Mastenbos (Kapellen/Kalmthout) waar talrijke bunkers en loopgraven nog getuigen van de militaire rol die deze streek had ten tijde van WOI ter verdediging van de stad Antwerpen. Het winterse landschap en het kale bos leggen het ganse bolwerk bloot.

Laatste nieuws op www.essen.be en www.kalmthout.be

Tentoonstelling bibliotheek Essen

Van 1 september 2017 tot 1 februari 2018 tentoonstelling schoolplaten uit ons museum te bezichtigen in bibliotheek tijdens openingsuren.

Onze beschermengeltjes zijn weer terug

Na een verblijf van ca. 86 jaren in Roosendaal zijn onze beschermengeltjes weer teruggekeerd naar Nispen, waar zij voor het eerst in 1634 ten tonele verschenen. Deze engeltjes zijn de acht cherubijnenkopjes, die uitgesneden zijn in de bovenrand van de eikenhouten zangkoorbalustrade uit de vorige parochiekerk van Nispen, die in 1930 werd afgebroken. Deze zangkoorbalustrade werd in 1630, samen met het oude kerkorgel, in 's-Hertogenbosch gekocht ten behoeve van de parochiekerk te Nispen. Echter, na slechts twee jaren in de Nispense kerk gestaan te hebben, werd het kerkmeubilair in 1636, ten gevolge van de inbeslagname van deze kerk door de calvinisten, met spoed overgebracht naar de Oude Pastorij in Essen. De koorbalustrade zou tot 1797 in Essen verblijven, eerst in de Oude Pastorij, daarna vanaf 1669 in de houten noodkerk in de Nieuwstraat aan de grens en, toen deze in 1729 werd vervangen door de stenen Onze Lieve Vrouwkerk, tot 1797 aldaar. Met de inbeslagname van de Oude Pastorij door de Fransen werden het Essense kerkmeubilair en de parochieregisters met spoed naar Nispen overgebracht, waar de katholieke erediensten weer nét werden toegestaan. Bij de sloop van de oude parochiekerk van Nispen in 1930 werd een deel van het kerkmeubilair, waaronder de zangkoorbalustrade geschonken aan museum De Ghulden Roos te Roosendaal.

Fig.1: Zangkoorbalustrade (Foto : Francien Klaassen)

Jarenlang sierde de koorbalustrade de trouwzaal van het Roosendaalse Raadhuis en vond later een plaats in Museum Tongerlohuys. In de zomer van 2016 werd dit museum grondig gerenoveerd en kreeg het de nieuwe bestemming van Erfgoedcentrum, waarbij men aangaf de oude kerkmeubelen niet langer te zullen exposeren. Samen met de Nispense Heemkundekring en het bestuur van de St. Norbertusparochie zijn we erin geslaagd om het oude kerkmeubilair weer over te brengen naar de huidige parochiekerk van Nispen, waar het nu tijdens de openingsuren van de kerk bezichtigd kan worden.

Fig.2 Engeltje

Als we spreken over onze beschermengeltjes, dan bedoelen we ook letterlijk **onze** beschermengeltjes, want, zoals uit bovenstaande blijkt, behoort de koorbalustrade natuurlijk tot ons gezamenlijke kerkelijke en culturele erfgoed. We zijn dan ook zeer verheugd dat we dit erfgoed nu voor zowel de Essense als de Nispense belangstellenden aanmerkelijk beter toegankelijk hebben kunnen maken. Het mooie aan de koorbalustrade is het ambachtelijke vakmanschap van de 17e - eeuwse schrijnwerker. Geen enkel cherubijntje is hetzelfde. Er zijn er met ontbloot voorhoofd, met een haarlokje op het voorhoofd, met rechte en met gekruiste vleugeltjes. Deze kleine verschillen maken dit werk zo speciaal, hoe langer je kijkt hoe meer je er ziet. We mogen dit erfgoed nu in Nispen beheren, exposeren en vooral beschermen en we hopen dat onze cherubijntjes, als de beschermengeltjes die ze zijn, hetzelfde zullen doen.

Huub Klaassen

van Male vatte het plan op haar te schaken. Hulp kreeg hij van zijn broer Jan, wijnknecht Geerken van Keulen en Lizebet van Dudzele.

Zo gezegd zo gedaan, maar Katelijne was helemaal niet toeschietelijk. Ten teken dat het 'tieghen haren wille' was, had zij luid om hulp geschreeuwd. Dat was nodig ook, want als het ontvoerde meisje of vrouw geen kabaal schopte, was het een bewijs dat zij ermee instemde. Voorlopig bleef haar noodkreet zonder resultaat. Het viertal had haar vliegenvlug in een koets gedumpt en ermee zuidwaarts gereden. Op het hof groot misbaar natuurlijk, dadelijk de schepenen van Brugge op de hoogte gebracht. Zij mochten evenwel niet tussenkomen, omdat het begijnhof onder bescherming stond van de graaf van Vlaanderen, Lodewijk van Nevers. De grafelijke baljuw Daniël van Halewijn nam dus de zaak in handen en stuurde zijn schout Bouden van de Walle met gerechtsdienaars op achtervolging uit. In Roeselare konden zij de daders aanhouden en het gekaapte meisje bevrijden. Heel de stoet terug naar Brugge, waar de gevangenen werden opgesloten in het Steen op de Burg. Ook Katelijne werd ter ondervraging in voorlopige bewaring genomen in het huis van leenman Jan Bachterhalle, die daarvoor per dag 4 schellingen parisis ontving. Wet is wet, zij moest eerst haar versie van het verhaal geven. Enige dagen later mocht zij naar het begijnhof terugkeren.

10 mei. Proces voor burgemeester Jan Robberechts en de Brugse schepenenbank. Volgens de ordonnantie van 1278 over de ontvoering tegen hun wil van ongehuwde meisjes stond een verbanning uit het graafschap Vlaanderen van honderd jaar plus één dag met confiscatie van de bezittingen ten voordele van de vorst. Durfde de hoofddader Lieven vóór die tijd terugkeren, dan speelde hij zijn kop kwijt. De drie trawanten kregen elk een ballingschap van zes jaar aangesmeerd met 50 pond parisis boete. Kwamen zij voortijdig terug, dan werden de mannen gehangen, de vrouw levend begraven. Verbaast het dat nooit meer iets van hen werd vernomen?

Jos de Smet : *Een aanslag tegen het Brugse begijnhof* in *Biekorf* 1971, 33-37

Begijn gekidnapt 1345

Katelijne, rijkemansdochter van leenman Boude[wij]n de Vedelaere, was ingetreden in *ten Wyngaerde*. Het beroemde begijnhof van Brugge was toen precies een eeuw oud. Nog altijd pronkt het met zijn rijen witte gevels, plein en stille pracht. Ieder jaar lokt het bezoekers van over de hele wereld. Begijnen waren vrome vrouwen die in een gesloten gemeenschap zelfstandig woonden, werkten, huishielden, ieder volgens stand en vermogen. Door leefregels maar niet door kloostergeloften gebonden, mochten zij bezittingen hebben, eventueel uittreden en een huwelijk aangaan. Gehoorzaamheid waren zij verplicht aan de hofmeesteres.

Fig.1: Brugge begijnhof

Katelijne had het daar best naar haar zin. De jonkvrouw was blijkbaar niet alleen ingetogen, jong en knap, maar zat er bovendien warmpjes in. Lieven, de zoon van Jakob van Male uit Harelbeke bij Kortrijk liet zijn oog op haar vallen. Speelden de lentekriebels of de naam van het nabije Minnewater hem parten? Feit is dat het aanminnig begijntje naar zijn mening een uitermate geschikte echtgenote leek. Hij is zeker poolshoogte komen nemen. Alleen had hij haar jawoord niet gevraagd en was zij evenmin van plan hem dat te geven. Dan maar een radicale oplossing. Lieven

'De klant is koning'

Het 'Gerard Meeusen' museum is na een grondige opknapbeurt in september 2016 heropend. Na onderling overleg komen de 'museumwerkers' van de 'Heemkundige kring' iedere eerste vrijdag van de maand, terug in de werkplaats, bijeen. In onze prille jeugd speelde die dag al een belangrijke rol. Van thuis en school uit, gingen we om 7 uur naar de kerk. De glaslantarens brandden nog, wat de ochtend nog killer maakt dan ze al was. Bij het uitgaan kregen we een stempeltje. Het bracht de hemel een stukje dichterbij! Na een uitgebreid debat, toestemming van de voorzitter en de nodige publicatie komen dit jaar in mei (eerste vrijdag) enkele bezoekers, vrij, een kijkje nemen. Onze conservator, altijd paraat, kon onmiddellijk aan de slag.

Toen 'het Karrenmuseum', in de kinderschoenen, nog een grasgroen park was, zette Mr. Tirelire met zijn 'heksenavonden' in de Kiekenhoeve meteen de toon. Na enkele duistere uren bij kaarslicht, bezemstelen en heksen, zwarte katten met een hoge rug tegen de witte muur, in die entourage, schoven de bezoekers bijeen. Met de rillingen op de rug (een lichte koorts was nog beter) ging het publiek, arm in arm, huiswaarts.

De 'Sherlock' van de avond zag dat het goed was! Kwamen enkele gasten het 'Gerard Meeusen' museum bezoeken, dan haastte de meester zich naar boven, omdat alleen zijn stem het onderwerp de glans gaf die het nodig had!!

Wanneer het Karrenmuseum, 'Karrenmuseum' wordt, neemt Lode Jordaens die taak over. In géén tijd wordt die site in heel Vlaanderen bekend, het regent bezoekers!

'Gidsen is nu eenmaal niét voor iedereen weggelegd: denk daar maar eens goed over na, dan pas is proberen een optie!' Na enkele maanden in weer en wind meestappen, neuzen in de bibliotheek, worden we onder druk bijgeschaafd, tot we gereed zijn voor onze eerste tocht.

Na 25 jaar gidsen, blijft een enkele dag in het geheugen hangen. Voor mij en mijn maatje, de helaas veel te vroeg overleden, mevr. Odette Onsea, was dat de groep dames en heren op de bus gestapt in

Scheldewindeke of was het Erpe-Mere?

Om 10 u stonden wij op de hobbelige parking, als twee soldaten in het gelid. Onze horloge tikte verder en tegen half elf sprak mijn andere helft over naar huis gaan. Op dat ogenblik wenkte men vanuit de Kiekenhoeve om even binnen te komen. Gestild met een tasje koffie, kwam het bericht dat de langverwachte bus doorgereden was naar Oudenbosch maar nu op weg naar Essen! En ja, een klein half uur later gleden de chauffeur en zijn passagiers de parking op. De leiding schudde ons met veel excuses de hand, terwijl de groep doorstroomde naar de toiletten om vervolgens in alle rust plaats te nemen voor het middagmaal in de Kiekenhoeve. De gidsen, oh ja, de gidsen ... 'Of de dames zo vriendelijk wilden zijn, plaats te nemen aan tafel, het zou ons een groot plezier doen ...' De vrede was getekend!

Om 4 u verlieten onze gasten, moe maar voldaan het strijdperk. Wij ook, op naar de volgende keer!

Als de dag van gisteren ... De opdracht in het Heemhuis luidde: een gezelschap heren (restaurateurs) rondleiden op maandag-datum-uur enz. Ja, in orde, ik zal het noteren.

Op maandag gidsen? Alle musea op de hele wereld zijn op maandag gesloten! Maar hun zaak ook! Meestal hardwerkende mensen van de vroegmarkt naar de keuken en waarom eens geen dagje de muts op de plank en de pollepel aan de haak? De bewuste dag kwam dichterbij en niets hield me nog tegen om na de trip een van de heren een fijn recept afhandig te maken! Goed voorbereid nog even het Heemhuis in, voor hoe en wat! Met stijgende verbazing, bijna verdoofd, hoorde ik hoe de H.H. koks in een mum van tijd veranderden in meubelmaker, bekleeder en stoffeerder, hobbyist in vrije tijd!

Hun belangstelling ging uit naar de bomen in het Karrenmuseum, de houtsoorten, de bestrijding van de boktor en memel. Ook de bast en de schil zou aandacht opeisen! Géén vijf minuten later arriveerden enkele auto's op de parking en na een aangename kennismaking in zonnig weer begon de route op het schaakbord voor de Kiekenhoeve!

De eerste pijl, recht in hun hart, kwam van de notenboom (dichtbij

Philip Braat herkozen in Glasgow

De amper 40-jarige Philip Braat werd begin mei dit jaar voor de derde keer als lid van de Labourpartij herkozen in de gemeenteraad van de grootste stad in Schotland, Glasgow. Wel verloor Labour zijn meerderheid in de gemeenteraad van Glasgow. In de Spycker 2017 hebben we uitvoerig bericht over de ambities van deze jonge politicus, die zijn jeugd doorbracht in Essen in de reeks 'Essenaren in de wereld'.

Cornelius Braat en Anna Cools

Wel sloop er een foutje in dat artikel (blz. 194 tot 199) wat namen betreft. De grootvader van Philip noemde niet François maar Cornelius. Cornelius Braat, beter gekend als Keeske Braat van den Heikant, was getrouwd met Anna Cools. Het koppel is te zien op de hier bijhorende foto. De verkeerdelijk genoemde François Braat is de zoon van Cornelius en Anna en zo een nonkel van Philip en tevens zijn peter. In het gezin Cornelius Braat en Anna Cools zijn 12 kinderen ter wereld gekomen, waarvan 3 jong gestorven, zo vertelt François Braat, die nog altijd in de Sint-Antoniussstraat nr. 31 woont.

Gerard Meeusen museum

Van na Pasen tot Allerheiligen zal het Gerard Meeusen museum, op de zolder van het gemeentehuis Essen, geopend zijn voor individuele bezoekers, **iedere eerste vrijdag van de maand van 9 tot 12 u.**

Dit betekent voor 2017:

5 mei – 2 juni – 7 juli – 4 augustus – 1 september en 6 oktober

Aan de hand van verschillende kamers krijg je een goed idee van hoe onze voorouders leefden en werkten: de grenskamer, devotiekamer, kledingkamer, winkel, beroepenkamer, archeologiekamer, oorlogskamer, boerenkeuken, goede kamer, kapel en klaslokaal.

Inkom: € 2,50

Info: heemhuis@skynet.be

03 667 73 90

Marlies Van Tichelen

de keuken) waarvan de wortels, wegens hoge ouderdom boven de grond lagen. Zij streelden de knoesten en legden in koor uit, hoe waardevol, hoe mooi, hoe zeldzaam echt notenwortelhout wel was! Zo bespraken zij ook de beuken, berken, kastanje, de olmen, eiken en alles wat het park nog verder bood!

Na anderhalf uur had ik een ruim overzicht van hun liefhebberij: de bewerking van het hout, het materiaal in stof en vulling tot tres, lint en de punaises met zware koperen knop! geen man, ik bedoel heer, had enig idee van mijn verbazing: het was niet mijn dag, het was hun dag geworden! Na een fikse wandeling, een uitnodiging eens langs te komen in het atelier op de Scheldekaai in Antwerpen trok de sympathieke groep de Kiekenhoeve in!

Andere tijden, andere gidsen!

In hun vlag: DE KLANT IS KONING

Elly Naulaerts

14-15 oktober: Museum-Kinderweekend

Hou dit weekend alvast vrij, noteer dit in uw agenda, want..... wij organiseren een speciaal weekend voor kindjes in ons Gerard Meeusen museum op de zolder van het Essense gemeentehuis – telkens van 11u tot 17u .

De kindjes kunnen : aan de hand van een detailfoto zoeken naar het voorwerp – vertellen wat er niet thuishoort in die bepaalde kamer – waar de figuurtjes verstopt zitten – alleen met de handjes ontdekken wat er verborgen zit in de voel dozen..... zelfs aan de allerkleinsten is gedacht zij kunnen in het klasje tekenen of kleuren. Op deze leuke manier leert uw kindje kennismaken met de geschiedenis van onze gemeente.

Alle kindjes zijn van harte welkom

Doopregister Horendonk zoek

Het doopregister 1899-1926 van de parochie van Horendonk was vele jaren zoek. Ooit meegeven met een onderzoeker en in december 2015 terug bezorgd. In dit register vonden we een blad papier waarop de toenmalige pastoor Cootmans de toestand beschreef in oktober 1914 toen in Essen massaal vluchtelingen verbleven vanuit de grote regio van Antwerpen

1914 : Duits Belgische Oorlog

Op woensdag 7 oktober 's avonds begon de beschieting van Antwerpen door de Duitsers, en werd Antwerpen onder vuur gezet. De stad vluchtte om zo te zeggen leeg.

's Maandags 5 oktober waren hier te Essen in plaats van 6000, 10.000 inwoners. De Quarantainestallen werden door de vluchtelingen gebezigd om de bij de 3000 vluchtelingen te herbergen.

Al die vluchtelingen namen meest den weg naar Holland langs al de grensplaatsen, zoals Wuustwezel, Nieuwmoer, Horendonk, Essen, Kalmthoutsen Hoek.

Op woensdag en donderdag was de bevolking, de tijdelijke, wel bij de 50.000 inwoners. Overall herbergde men de mensen. Alle huizen en schuren waren vol vluchtelingen. Vele mensen brachten de nacht door in de bossen, vooral te Horendonk.

Van Antwerpen tot aan de Hollandse grens, 7 uren gaans was het een zee van mensen, dieren, karren, huisraad. Landbouwers van Nijlen die al 7 dagen van de ene plaats tot de andere, dag in dag uit met karren en koeien gereden waren, kwamen hier te Horendonk op de grens.

Rond de kerk van Horendonk zag men niets, daags en 's avonds als mensen en koeien die de nacht onder de blote hemel doorbrachten bij gebrek aan plaats. Dat duurde zo tot zaterdag 10 oktober wanneer de

Zomerverkoop

30 juli 2017 verkoopdag in Heemhuis

Tijdens de zomerfeesten van het Karrenmuseum – op 30 juli 2017 van 10u tot 18u heeft in het heemhuis (gelegen op de site van het Karrenmuseum aan de Moerkantsebaan) voor de tweede maal een openbare verkoop plaats.

Wegens een chronisch gebrek aan ruimte zijn we genoodzaakt een openbare verkoop te houden.

Kom gerust kijken, want misschien vindt u hier iets waar u al lang naar zoekt !!!!!

beschieting van Antwerpen na 2 dagen geëindigd was. Twee dagen hevig geschiet en de stad overgegeven of ingenomen was en wanneer zaterdag heel vroeg het eerste Duitse peerdevolk zich te Essen vertoonde.

Alsdan was het een hele verwarring. Ieder pakte inderhaast het noodzakelijkste in en vluchtte naar Holland.

Als iedereen aan het vluchten was om 9 en 10 uur voormiddag waren er juist van Antwerpen, van Berchem en Borgerhout vluchtelingen, twee kinderen hier te Horendonk geboren die men, het één na het ander ten doop in de kerk van Horendonk bij mij gebracht.

Quod attestor

Cootmans

Pastoor

Frans Schrauwen